

Sälj allt utom samvetet! – Georgien det nya liberala skyltfönstret?

Författare: Sebastian Weil

Den 29 juli 2004 hade *the Economist* en artikel om Georgiens nye ekonomiminister, Kakha Bendukidze, som kommit att sprida sig i liberala kretsar. Bendukidze som gjort sig en förmögenhet i Ryssland på sitt företag OMZ, landets största ingenjörsföretag, hade blivit erbjuden posten som minister och tackat ja. Själv menar han att han blev förvånad då han fick erbjudandet av Georgiens president, Zurab Zhvania, och premiärminister, Mikhail Saakashvili. Sedan dess har han profilerat sig som en förespråkare av privatisering och en minimal stat.

Georgien, ett land med en area på 69700 km² ligger i sydvästra asien mellan Ryssland, i norr, och Turkiet samt Armenien i söder. I öster gränsar landet mot Azerbadjan och i väster möter den 310 km långa kusten Svarta havet där de största kuststäderna är *Sokhumi*, *P'ot'i* och *Bat'umi*. Huvudstaden, Tbilisi ligger i landets östra del där floden *Mtkvast*¹, som även går genom Azerbadjan och Turkiet, forsar förbi. Landets klimat är varmt, trevligt och medelhavslikt, framför allt vid Svarta havskusten. Terrängen är bergig med kaukasusberg i norr och söder men i väster finns Kolkhidalåglanden som öppnar upp landet mot Svarta havet där terrängen också är lämplig för jordbruk. Landets högsta geografiska punkt är uppe på berget *Mt'a Shkara* som sträcker sig 5,201 m upp i luften.

I landet är de främsta naturresurserna skog, vattenkraft, manganmalm, järnmalm, koppar, mindre kol och oljettillgångar samt ett klimat som möjliggör odlandet av te och citrusfrukter. I Georgien bodde det i juli 2004, enligt CIA, litet färre än 4,7 miljoner människor varav de flesta var i åldrarna 15-64. Den största etniska gruppen är georgier, men i landet finns det även armenier, ryssar och azerer. Något mer än 60 % av befolkningen erkänner sig till den georgiskortodoxa kyrkan, men 11 % av befolkningen är muslimer och 10 % ryskortodoxer. Varje år den 26 maj firas landets självständighet för både 1918, då landet bröt sig ut från Ryssland, och för 1991 då landet lämnade Sovjet.

När Bendukidze tillträdde sin post i detta land, som härjats svårt av tiden i Sovjet och korrupsionsskandaler under förra presidenten Eduard Shevardnadze, sade han att Georgien måste vara redo att sälja ”...*allt som kan säljas, förutom dess samvete*”.² Då menade han att inkomstskatten skulle sänkas från 20 % till 12 %, löneskatter från 33 % till 20 %, moms från 20 % till 18 % och 12 olika slags skatter skall helt avskaffas.

Statliga tillgångar skulle också säljas ut och som ett led i detta har ministeriet för ekonomisk utveckling startat en hemsida för att visa allt som säljs. Är man intresserad av att köpa en mekanisk verkstad, Centret för Genetisk Ekologi eller kanske restaurangen Vita Svanen kan man gå in på verkets hemsida för att söka mer information.

Själv uppger Bendukidze för *the Economist* att han avskyr bistånd då det förstör folks förmåga att klara sig själva, men politiska realiteter tvingar honom att acceptera detta de närmaste tre åren. Hur, när och var investerare skall placera sina pengar i Georgien bryr han sig inte om. Han har avskaffat departementet för Industripolitik. Byrån för nationella investeringar skall också stängas. Domstolar skall hantera eventuella problem, inte

---

¹ Nyliberalen reserverar sig för eventuell felstavning.

² http://www.economist.com/people/displayStory.cfm?story_id=2963216

departement eller statliga verk. Han planerar också att avveckla sitt eget verk 2007. *"I ett normalt land behövs inte ett departement för ekonomi"*.³

Den 48-årige Bendukidze var forskare fram till Sovjets kollaps och planerade att dra sig tillbaka då han kontaktades av Saakashvili om posten som ekonomiminister. Han föddes 1956 i Tbilisi och 1977 tog han examen vid Tbilisi State University vid fakulteten för Biologi. Därefter påbörjade han forskarstudier i Moskva för att 1981 jobba med biokemi som laborationsassistent. 1985-1990 var han chef för Institutet för Bioteknik, Laboratoriet för Molekylär Genetik i Moskva för att sedan ge sig in i företagande. Han beskrivs som politiskt liberal varför han sägs ha dragit allt annat än jämt med Vladimir Putin. New York Times har beskrivit honom som en *"stovuxen man med en stor agenda"*.⁴

För den svenske läsaren kan det vara intressant att veta att vår svenska ambassadör Jan Åhlander i juni 2004 förde fram svenska löften om bistånd på € miljoner för 2004 och lika mycket för åren 2005 och 2006. Dessutom skall svenska staten ha etablerat en Svensk Internationell Utvecklingsamordningsbyrå i Tbilisi i mars 2004.

Nyligen slutade Bendukidze som ekonomiminister och tog upp en nyskapad post som ansvarig för administrativa och ekonomiska reformer. En del ser detta endast som en ceremoniell utmärkelse, en del som att privatiseringarna skall avmattas medan andra ser det som ett steg i ledet att minska den Georgiska staten. Många menar att Bendukidze själv knappast skulle acceptera att degraderas. Han har ersatts av Alexi Alexishvili, beskriven som en teknokrat utan alltför många egna åsikter, och denne lär knappast gå emot sin föregångare. Bendukidze som är känd för att ha litet tålmod med byråkrati och biståndsgivare kan nu koncentrera sig på att med breda penseldrag minska statens involvering i ekonomiska reformer och se till att så är fallet överallt. Själv sade han följande den 15 december: *"Jag kommer att vara ansvarig, inte bara för ekonomiska reformer, men jag kommer också att rekommendera och överse strukturförändringar i andra sektorer, t.ex. i Energidepartementet och i Jordbruksdepartementet. Självfallet betyder inte detta att jag kommer att vara ansvarig för, till exempel, elförsörjningen; Jag kommer att rekommendera strukturomvandlingar vilka jag anser vara nödvändiga i olika statliga departement"*.⁵

Senast i januari 2005 släppte IMF en rapport om Georgien som en del av avtal mellan IMF och landet. I korta drag summeras att Georgiens ekonomi varit robust, inflationen låg och att skatter avskaffats eller sänkts. Banksektorn sägs också ha stabiliserats och bedöms nu vara säker. Däremot fastslår rapporten att de strukturella reformer som utlovats, trots att de gnomförts, gjorts så med förseningar. Andelen människor som lever på US\$30 per månad har minskat från 55,7 % till 51,4 %. I rapporten står det också att tonvikten under 2004 har legat på liberalisering av utrikeshandeln och att den reella BNP-tillväxten under 2004 kommer att summeras till 8,5 %. När IMF-rapporten kommer till området finanspolitik fastslås att statens finanser, som tidigare varit negativa, förvånansvärt snabbt har gått till ett överskott. Anledningen sägs vara minskad korruption och förbättrad administration.

Samtidigt höjs kritiska röster. Levan Ramishvili som leder det Georgiska Frihetsinstitutet har skrivit under ett upprop som kritiserat regeringen för att vara "hyperaktiv". Ramishvili menar att regeringens "dynamik gränsar till kaos" och att dess ständiga förändringar förhindrar behövda reformer.

³ http://www.economist.com/people/displayStory.cfm?story_id=2963216

⁴ <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=8589>

⁵ <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=8589>

Med sitt strategiska läge, uttalade ambitioner om liberaliseringar och tydliga ambitioner att söka sig mot väst snarare än mot den store grannen i norr är detta ett land att framöver intressera sig för.

Diagram (samtliga från <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2005/cr0501.pdf>)

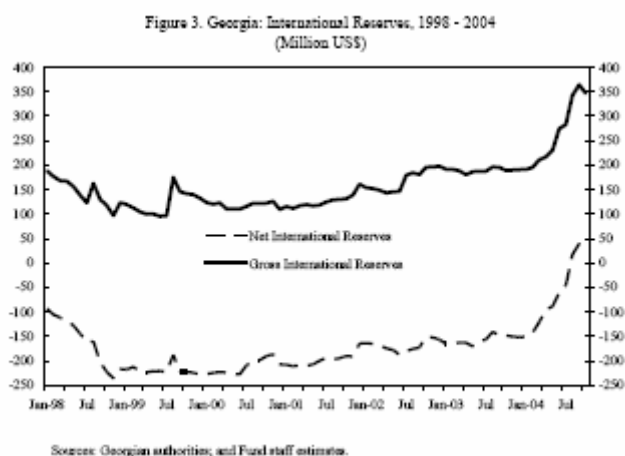
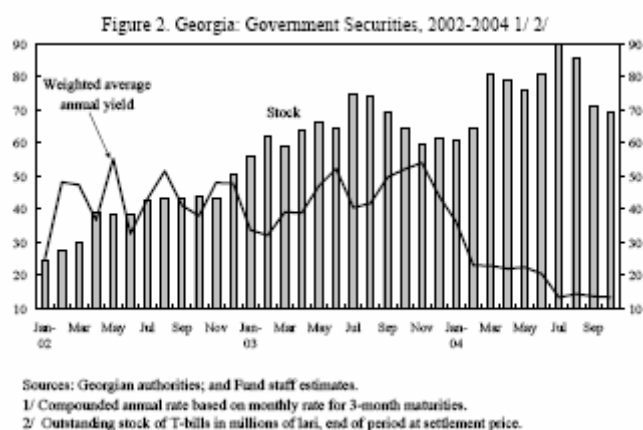
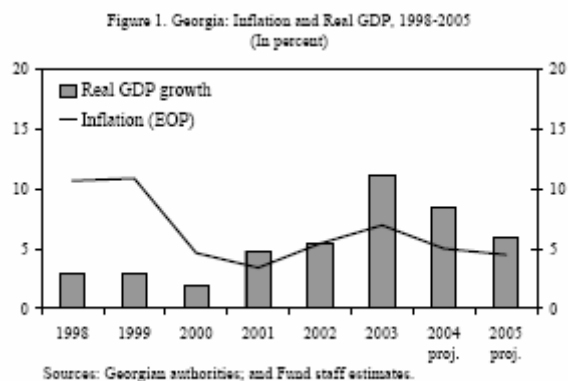

Table 1. Georgia: Selected Macroeconomic Indicators, 2000-2005
(Per capita GDP: US\$1,131)

	2000	2001	2002	2003	2004		2005	
					Program	Rev. Proj.	Program	Proj.
(Annual percentage change, unless otherwise indicated)								
National accounts								
Nominal GDP (millions of lari)	6,013	6,638	7,448	8,565	9,422	9,758	10,388	10,809
Nominal GDP (US\$ million)	3,043	3,202	3,392	3,984	4,382	4,879	4,556	5,843
Real GDP	1.9	4.7	5.5	11.1	6.0	8.5	5.0	6.0
Consumer price index, period average	4.0	4.7	5.6	4.8	5.8	5.8	5.0	4.8
Unemployment rate	10.3	11.1	12.3	11.6	...	12.4	...	11.8
Poverty rate	51.8	51.1	52.1	54.5	...	...	...	...
(In percent of GDP, unless otherwise indicated)								

Källor:

<http://www.eurasianet.org/departments/insight/articles/eav010305.shtml>

<http://www.georgiaemb.org/DisplayMedia.asp?id=372&from=media>

<http://www.georgiaemb.org/DisplayMedia.asp?id=349&from=media>

http://www.parliament.ge/gov/ministries/bio_Bendukidze.html

<http://www.privatization.ge/spp/eng/index.html>

http://www.economist.com/people/displayStory.cfm?story_id=2963216

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2005/cr0501.pdf>